

מסורת הש"ס

א) מעשר שני פ"ג מ"י פסחים (ז' צ"מ גנ: פסחדיקן ק"ה, ט) תמורה ט"ז, א) יבמות ז'. מביאמא פשטיים פרי"א, ת"כ ברייתא דר"יי פיס' ד, צו פרש' ו' ה"ה, ירוש' פאה פ"א ה"ד, סוטה פ"ט ה"ה, ועיין פסחים פ"ה ה"ב (ע"ש) בביצין ירושלים (ד' תמורה ט., ט.) (ס' ויקרא ד א, ו) ראה קד. ירוש' מע"ש פ"ג ה"ד, (ו) פ"ב ה"יט, (ח) ע' דס"ק ותיק:

גיליון הש"ס

תוס' ד"ה לפי וכו' לא קריי דבר חדש. ע"י לקטן גז' ע"א דרש"י ד"ה ה"ג ובשמותיו:

שינויי נוסחאות

א) צירוף תעתיק קדושה: [ה העולה העולה במקובצת (ש"ס):] ג) ל"ל ת"ל ואת (ש"ס): ד) מינת וירוק לילא כרי"ל, ונת, וע' רש"י ונשמע שניה לו גני אחרת, ומ"ש תל"כ קבול דמו גמי, ע"י לעיל (מח א) אית ו': [ח] כש"מ טוסף במקום אשר ישמט את החטאת ואת העולה: [ז] כש"י טוסף החזירי הכותב לכלול פירושו (ש"ס):] ז) לן דבר שהיה בכלל ויצא לידון (ש"ס):] ח) ברע או רע בטוב (ש"ס):] ט) כש"מ טוסף ואם קדם מומי להקדישו אתו קדוש קדושת הבורף וירצא להחליץ ליגזו וליעבד כדתנן (ש"ס):] י"א אלא דבר ראשון א קדם מומי להקדישו אתו קדוש קדושת הבורף וירצא לעולא הוא מקומה: ישמטו את האשם ואם דמו. כמקום שחטתו תהא קבלת דמו: דמו ואם דמו. מדמני למיכתב ישמטו את האשם ודמו וירוק וכתיב ואת דמו את לרצות את המקבץ: ושטט את הכנש וגו'. צאשם מזורע נדמנניא כו'. דלמיך להחזירו לכללו הלכך לענין שחיטת כפון נמי זעי להחזירו דאי לא הדר כתביה בגווייה כי היכי להדרייה למתן דמו הוה אמינא לא ינבעי כפון: אי אשה יכול להחזירו לכללו. שיהא עוד כשאר הכלל: שיהא אשם מזורע. מכלל א ואת מורת האשם דהוה יא כמד ככולהו ואת דמו יזירוק על המזבח יד אף כאן לשחיטת כפון נמי להחזירו הוא דשנה עליה: לפסוד שחיטת כפון צאשם מזורע ולא נכתוב גבי ואת מורת האשם ונגמר כללו מיניה ומדכתביה הכא וזכא לעיכובא הוא: אצל

שיטת מקובצת

שייך לענין קודם קטא ה"ה ויקח דלא איט ענין ליעובד דנקטת דמלאה מורת נפקא, מיניה ענין נכסים: אלא אחרי לשה יא ענין בהשמות בנזף, היתוכים לרבות

והרי מעשר שני דהוא נפדה. אפי' צירושלים אס נטמא כדליפנין (צ"מ דף גנ:.) מלא תוכל שאטו ואין שאת אלא אכילה שנאמר וישא משאות: אינו נפדה. אליבא דר' יהודה אלמא איכא טפל חמור מעיקר: הסם משום דלא אינס. ולא חומרא הוא: קדשים לא חיילי (עליה). תחילת הקדש אינו חל על בעל מוס קבוע ליקדש קדושת הגוף אלא קדושת דמים צעלמא ויואלץ לחולין גמורין כפדיון ואפילו ליגזו וליעבד כדתינא פרק הוילאו לו כסדר יומא (דף ג:.) חומר בתמורה שהתמורה חלה על בעל מוס קבוע ואין יוצא לחולין ליגזו וליעבד מה שאין כן בצנח דגמי תמורה כתיב וויקרא (מן טוב כרע ה) ה' השווה בעל מוס לתם לענין תמורה על כולם נאמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש [שס] אצל צנח ראשון אס קדש הקדישו את מומיו קדוש קדושת הגוף ואינו יוצא לחולין ליגזו וליעבד א כדתנן צנכורות (דף יד.) כל הקדשים שקדם מומן להקדישן נפדה א ויליף לה מקראי: קדשים מכה חולין קאמו. לא חלה עליהם קדושה קודמת אבל תמורה צאה מכה קדושה קודמת הלכך לאו טפל חמור מן העיקר הוא דלא חומרא א דעיקר הוא: שלמים הוא. ולא מותר פסח מיקרי למיחשדיה טפל: ואינעיט אימא. עיכובא דעולה מהכא: דכתיב כמקום כו' יא פעולה. חור ושנה לימד מקום שקבעתו לעולה לעולא הוא מקומה: ישמטו את האשם ואם דמו. כמקום שחטתו תהא קבלת דמו: דמו ואם דמו. מדמני למיכתב ישמטו את האשם ודמו וירוק וכתיב ואת דמו את לרצות את המקבץ: ושטט את הכנש וגו'. צאשם מזורע נדמנניא כו'. דלמיך להחזירו לכללו הלכך לענין שחיטת כפון נמי זעי להחזירו דאי לא הדר כתביה בגווייה כי היכי להדרייה למתן דמו הוה אמינא לא ינבעי כפון: אי אשה יכול להחזירו לכללו. שיהא עוד כשאר הכלל: שיהא אשם מזורע. מכלל א ואת מורת האשם דהוה יא כמד ככולהו ואת דמו יזירוק על המזבח יד אף כאן לשחיטת כפון נמי להחזירו הוא דשנה עליה: לפסוד שחיטת כפון צאשם מזורע ולא נכתוב גבי ואת מורת האשם ונגמר כללו מיניה ומדכתביה הכא וזכא לעיכובא הוא: אצל

פירות ויאכלו צירושלים ופי' צקונטרס וחכמים אומרים לא הזקיקוה לחזור לחללם כמו מ"ק אלא אם רצה יעלה פירות עצמם א דהקלו צו משמע מתוך פירוש דר"מ מחמיר דלא שרי נחשת על הפירות אלא"כ יחזור ויפדה את הפירות ויעלה הכסף לירושלים והכא משמע שזו היא קולא כשחזור ופודה את הפירות ומשמע דאפילו איסורא איכא למאי דגרסי' לא נטמא לא דאינו נפדה טהור כרחוק מקום ומשנה שלימה היא צנכמת מעשרות א: (פ"ג מ"י) וסא הארכמי כפרק הוצב (צ"מ דף דה: ד"ה ויחזור): פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא. וא"ת הרי אחד עשר א: שטפל חמור מן העיקר כדאמרין צפ' שמי מדות (נמנות זא:.) האחד זה אחד עשר שלא מזינו לו בכל התמורה טפל חמור מן העיקר וי"ל כדמשני הכא מותר הפסח שלמים הוי ה"ק אחד עשר שלמים הוי דכל דיני שלמים עליו כדמשמע צנכורות (דף סא.) מדמנרין א. קרא דמותר הפסח נמי זעי קרא כדדשינין פרק קמא דבימות (דף ד.) ופרק ארבע מימות (פסחדיקן דף סא:) ואי מקרי כרת דכתיב חזוב וידעוני דבר החדש היכי גמר מייניחו סקילה למי"ד כללו לא גמר מיניה וזה א: הקשה ה"ר יעקב מאורליני"ש * אלא לא קריי דבר חדש אלא כשקומר כללו כי הכא דשאר אשמות כל הדס למוצח ואשם מזורע א: הדס ממנו לצהונות וכגון אשת אח בפרק קמא דיבמות (דף א.) שנאסרו כל העריות וזו החדש שקומר כללו אצל מה שחטאת מזורע טעוניה נכסים אינו סותר מכללו א לא חתקנן ווא"ת למחר כללו גמר מייניה יהיו כל האשמות כפון אצל החדש לא גמר מייניה כדפריש צקונטרס דלא"כ כי היה עוד כאל דבר חדש ועוד דאס כן היה יוצא לידון בדבר החדש כיזא צו ללמד על הכלל כולו: נכתוב בהאי ואלא נכתוב בהאי לא. מימה ושאר אשמות היכי ילפי מאשם מזורע מה לאשם מזורע שכן צא להמיר:

איזהו מקומן פרק חמישי ובחים

מ.ב.

והרי מעשר דהוא נפדה. אפילו צירושלים אס נטמא כדליפנין מלא תוכל שאטו ואין שאת אלא אכילה ואילו לקוח בכסף מעשר שני אינו נפדה אליבא דר' יהודה אלמא איכא טפל חמור מעיקר כך פי' צקונטרס ובספרי א פרשת עשר מעשר מפרש טעמא

דרבי יהודה משום דכתיב [הכסף] כסף ראשון ולא כסף שני והא דאמר צריש הוצב (צ"מ דף מה.) גבי סלעין דינרין דכסף כסף ריבז י"ש לחלק צוה שנגמר כאן פדיונו לגמרי וקנה פדיונו א: מעשר ואם היה טהור לא היה נפדה ומנ כמסתא מעשר שני פ' שלישי (מ"י) אמרו לו לר' יהודה מה אס מעשר שני עצמו שנטמא הרי הוא נפדה הלכוח בכסף מעשר שנטמא אינו דין שיפדה אמר להם לא אחרתם צמעשר שני עצמו שכן נפדה טהור כרחוק מקום ונאמרו בלקוח בכסף מעשר שאינו נפדה טהור כרחוק מקום. ואית ספרים דגרסי הכא נטמא אין לא נטמא לא ומיימי ראייה מרבנן דטפל חמור מעיקר פירוש נטמא נפדה לרבנן לא נטמא אינו נפדה אפי' חוץ לירושלים אע"פ שמעשר עצמו נפדה והיינו חוץ לירושלים צצירושלים אין מעשר טהור נפדה ובמסופתא דמעשר שני א מעשר כפי' הקונטרס דעל מילתא דר' יהודה פרכינן א הא יושנא שעושה טפל חמור מן העיקר והכי אימא התם הלקוח בכסף מעשר כו' אמרו לו לרבי יהודה תחמיר כטפילה יומר מן נטמא לא ומוכיח דרבנן נמי סברי טפל חמור מן העיקר גבי מעשר טהור חוץ לירושלים קשה דאי יא פרכי רבנן לר' יהודה תיקשי להו לדיהו כיון דקורא טפל חמור מן העיקר האי דלקוח טהור אינו נפדה ומעשר עצמו נפדה אצל לגירסת הקונטרס ניחא דאיכא למימר דהאי לא מקרי טפל חמור מן העיקר דמעשר עצמו טהור נפדה כרחוק מקום כדי לפדות א: צדמים צירושלים נקב ואלא יין ושכר דכתיבי ונתמ הכסף ככל אשר תאווה נפשך אצל אס לקח פירות צו חוץ לירושלים כדי לאוכלם צירושלים לא יפדה כמו שלא היה פודה מה שהיה לוקח צירושלים ולגירסת הספרים לא נטמא א: (כף לפירוש הקונטרס דפרק הוצב (צ"מ דף נה:) גבי מחללין אותו כסף על נחשת נחשת על הפירות ויחזור ויפדה את הפירות א: וחכמים אומרים יעלו וישחט את האשם מעשר שני א: (פ"ג מ"י) וסא הארכמי כפרק הוצב (צ"מ דף דה: ד"ה ויחזור): פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא. וא"ת הרי אחד עשר א: שטפל חמור מן העיקר כדאמרין צפ' שמי מדות (נמנות זא:.) האחד זה אחד עשר שלא מזינו לו בכל התמורה טפל חמור מן העיקר וי"ל כדמשני הכא מותר הפסח שלמים הוי ה"ק אחד עשר שלמים הוי דכל דיני שלמים עליו כדמשמע צנכורות (דף סא.) מדמנרין א. קרא דמותר הפסח נמי זעי קרא כדדשינין פרק קמא דבימות (דף ד.) ופרק ארבע מימות (פסחדיקן דף סא:) ואי מקרי כרת דכתיב חזוב וידעוני דבר החדש היכי גמר מייניה וזה א: הקשה ה"ר יעקב מאורליני"ש * אלא לא קריי דבר חדש אלא כשקומר כללו כי הכא דשאר אשמות כל הדס למוצח ואשם מזורע א: הדס ממנו לצהונות וכגון אשת אח בפרק קמא דיבמות (דף א.) שנאסרו כל העריות וזו החדש שקומר כללו אצל מה שחטאת מזורע טעוניה נכסים אינו סותר מכללו א לא חתקנן ווא"ת למחר כללו גמר מייניה יהיו כל האשמות כפון אצל החדש לא גמר מייניה כדפריש צקונטרס דלא"כ כי היה עוד כאל דבר חדש ועוד דאס כן היה יוצא לידון בדבר החדש כיזא צו ללמד על הכלל כולו: נכתוב בהאי ואלא נכתוב בהאי לא. מימה ושאר אשמות היכי ילפי מאשם מזורע מה לאשם מזורע שכן צא להמיר:

יא א מ"י פ"ן מהלכות מעשר שני הלכה א ז' יב ב מ"י פסק ג' מהלכות תמורה הלכה ה: יג ג מ"י פ"ג מהלכות מעשה קרבנות הלכה ו: יד ד מ"י שס פ"ה הלכה ג:

תורה אור השלם

- במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את דמו ויקר על המזבח קטביו. ויקרא ה, ב
- ושחט את הבשר במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקדוש כי בחטאת הקאשם הוא לבדן קדש קדשים הוא: ויקרא יד, יג

מוסף רש"י

הלכות בכסף מעשר שני שנצטוא יפדה. דלמלא למיפסס פדיונו (פסחים דף קבר.) משום דקילעף קדושתיו ולא אלס למיפסס פדיוניה (שם, וכשר"י ב"ח גנ.) וסוחדיו קרי' דהרי תמורה. שאל הרימ בעלמ טוט כממיהה של הקדש חלה עליה קדושה תמורה כל כך שאי יפדה לא תלא אע"פ שמעשר עצמו נפדה והיינו חוץ לירושלים צצירושלים אין מעשר טהור נפדה ובמסופתא דמעשר שני א מעשר כפי' הקונטרס דעל מילתא דר' יהודה פרכינן א הא יושנא שעושה טפל חמור מן העיקר והכי אימא התם הלקוח בכסף מעשר כו' אמרו לו לרבי יהודה תחמיר כטפילה יומר מן נטמא לא ומוכיח דרבנן נמי סברי טפל חמור מן העיקר גבי מעשר טהור חוץ לירושלים קשה דאי יא פרכי רבנן לר' יהודה תיקשי להו לדיהו כיון דקורא טפל חמור מן העיקר האי דלקוח טהור אינו נפדה ומעשר עצמו נפדה אצל לגירסת הקונטרס ניחא דאיכא למימר דהאי לא מקרי טפל חמור מן העיקר דמעשר עצמו טהור נפדה כרחוק מקום כדי לפדות א: צדמים צירושלים נקב ואלא יין ושכר דכתיבי ונתמ הכסף ככל אשר תאווה נפשך אצל אס לקח פירות צו חוץ לירושלים כדי לאוכלם צירושלים לא יפדה כמו שלא היה פודה מה שהיה לוקח צירושלים ולגירסת הספרים לא נטמא א: (כף לפירוש הקונטרס דפרק הוצב (צ"מ דף נה:) גבי מחללין אותו כסף על נחשת נחשת על הפירות ויחזור ויפדה את הפירות א: וחכמים אומרים יעלו וישחט את האשם מעשר שני א: (פ"ג מ"י) וסא הארכמי כפרק הוצב (צ"מ דף דה: ד"ה ויחזור): פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא. וא"ת הרי אחד עשר א: שטפל חמור מן העיקר כדאמרין צפ' שמי מדות (נמנות זא:.) האחד זה אחד עשר שלא מזינו לו בכל התמורה טפל חמור מן העיקר וי"ל כדמשני הכא מותר הפסח שלמים הוי ה"ק אחד עשר שלמים הוי דכל דיני שלמים עליו כדמשמע צנכורות (דף סא.) מדמנרין א. קרא דמותר הפסח נמי זעי קרא כדדשינין פרק קמא דבימות (דף ד.) ופרק ארבע מימות (פסחדיקן דף סא:) ואי מקרי כרת דכתיב חזוב וידעוני דבר החדש היכי גמר מייניה וזה א: הקשה ה"ר יעקב מאורליני"ש * אלא לא קריי דבר חדש אלא כשקומר כללו כי הכא דשאר אשמות כל הדס למוצח ואשם מזורע א: הדס ממנו לצהונות וכגון אשת אח בפרק קמא דיבמות (דף א.) שנאסרו כל העריות וזו החדש שקומר כללו אצל מה שחטאת מזורע טעוניה נכסים אינו סותר מכללו א לא חתקנן ווא"ת למחר כללו גמר מייניה יהיו כל האשמות כפון אצל החדש לא גמר מייניה כדפריש צקונטרס דלא"כ כי היה עוד כאל דבר חדש ועוד דאס כן היה יוצא לידון בדבר החדש כיזא צו ללמד על הכלל כולו: נכתוב בהאי ואלא נכתוב בהאי לא. מימה ושאר אשמות היכי ילפי מאשם מזורע מה לאשם מזורע שכן צא להמיר:

שיטת מקובצת (המשך)

ואפי' מ"י יזית מרבנן נמי שטפל חמור מן העיקר הלא דלא נטמא כרפי, דמזה לא יוכל למרן ללוס כרפי, וילא למימר דהא דנקט נטמא ה"א לא נטמא אלא לרשותא דר"י נקט נטמא דאע"י דפדיון המעשר שני שנטמא צצירושלים מ"י הלקוח כממשע שני אין פדיון. וזה אינו דתנן כמסתא מעשר שני ופי' מ"י אמרו לו ל"י מה סא אס מעשר שני כי עד כרחוק מקום, אלמא משמע דלרבנן נמי בלקוח בכסף מעשר שני שאל נטמא איט נפדה, וא"כ לרבנן נמי מניי טפל חמור מן העיקר, וי"ל דמלקוח בכסף מעשר שאל נטמא ליכא ראייה דהאס טעמא איכא משום דאמר דתמנא כמעשר טהור שפדיון אותו חוץ לירושלים הייז כבטיל טוחה הדךן שחם תמנא על טרוח דכתיבי ונחסי (י' כי יתקח ממך (הדךן) [ומקום], וזה ערקת מן הכסף פירות כרחוק מקד מי לכלול צירושלים א"כ גלי דעדיה דאיט סא על טרוח, לשיקור אינו נפדה כטאז טהור, אצל בלקוח בכסף מעשר שני שנטמא אמי"כ דלא חיי אכילה שייך ביה פדיון ואלא תוכל שאטו, דה"ש דקרא כי יתקח ממך המקום דהיינו חוץ לירושלים או פילוי צירושלים כעון לא תוכל שאטו דהיינו שנטמא דלון שאת אלא אכילה כדכתיבי, ונחשתי (ג.) וישא ושמתי, ונתמ בכסף פי' דעפדה. אצל ל"י דאמר אינו נפדה אפילו בלקוח בכסף מעשר [שנטמא] ומעשר עצמו שנטמא נפדה אפילו צצירושלים דמקור האי דרשה דלא תוכל שאטו כמעשר עצמו דמזה מיייר קרא, אלמא טפל חמור מן העיקר (תורה:.) ת"ל ואת דמו. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, כמקום שחיטתו תהא קבלת דמו, וע"כ משום קבלת אחיא דלא אחיא כבטיל וזיקא דזיקא אינה גלפון (ששן) דורפ ומשטת שחאז לשון דר"י שדל):

עיין בפי' דמע"ש באתר מפנה בשר"ס:

עיין בפי' דמע"ש באתר מפנה בשר"ס: